

HELJÄ MISUKKA | **OPETTAJA,
ÄÄNESI KUULUU JA
VAIKUTTAA PÄÄTÖKSIIN
MONISSA PÖYDISSÄ**

HYVÄN HALLINNON ALLEGORIA, AMBROGIO LORENZETTI (1290-1348). FONDAZIONE MUSEI SENESI, SIENA

Tätä kirjoitettaessa Ilta-Sanomat on juuri lyönyt eetteriin juttusarjan, jossa "Nyt puhuvat opettajat". Median luoma mielikuva osuu ja uppoaa helposti. Vihdoinkin joku kysyy opettajalta itseltään! Mutta silloin unohdetaan ihan tahattomasti tai tahallaan, että opettajan ääni kuuluu kyllä joka päivä mediassa, opetusvirastoissa, johtokunnissa, lautakunnissa, eduskunnassa ja opetusministeriön tai opetushallituksen työryhmissä. Sitä ääntä käyttää moninainen joukko OAJ:n toimijoita, jotka edustavat kaikkia opettajia.

Suomessa on kaikki mahdollisuudet tehdä maailman parasta koulutuspolitiikkaa: olemme demokraattinen, avoin ja tasa-arvoinen yhteiskunta, jossa väestö on koulutettua ja lukutaitoista. Koulutusta arvostetaan, samoin opettajia. Kun kerron kansainvälisillä opettajajärjestöjen foorumeilla, että meillä ministeri soittaa ja kysyy OAJ:n mielipidettä, olemme kaikissa työryhmissä viemässä opettajien mielipiteitä, saamme usein kasvomme aamu-uutisiin ja ajankohtaislähettyksiin mediaan, teemme opetussuunnitelmatyötä suuren opettajajoukon osallistuessa työhön tai kaikkien puolueiden puheenjohtajat osallistuvat OAJ:n vaalitenttiin, he eivät meinaa uskoa. Kielteiset, jopa rumat esimerkit tulevat Unkarista tai Turkista, joissa po-

liitikot päättävät, mitä kouluissa tehdään ja opetetaan ja opettajien ammattijärjestön päämaja tuhoetaan maan tasalle.

Uskon itse, että parhaat päätökset ja uudistukset syntyvät, kun niitä tehdessä kuullaan laajasti eri asianosaisia. Koulutuspolitiikassa se tarkoittaa ensisijaisesti opettajia ja esihenkilöitä, mutta myös koulutuksen järjestäjiä, oppijoita ja maksavia tahoja. Toisin kuin sopimusneuvotteluissa, OAJ ei kuitenkaan ole neuvotteleva taho. Vaikuttaminen onnistuu vain taitavalla ja sinnikkäällä työllä, koska päättäjät päättävät lopulta mitä haluavat.

Vaikuttamistyöhön tarvitaan meitä kaikkia, riviopettajista puheenjohtajaan saakka. Väliin mahtuu paikallisia aktiivejamme, luottamusmiehiä, rehtoreita, somevaikuttajia, kuntapäättäjiä, kansanedustajia ja mittava määrä muita rooleja, joissa OAJ:n jäseniä nähdään. Parhaimmillaan olemme, kun kaikki soutavat samaan suuntaan. Toki OAJ:n yhteisen mielipiteen muodostaminen ei aina ole helppoa, mutta keskustelujen jälkeen mennään yhteisillä näkemyksillä eteenpäin.

Opetusalaa ei sinänsä hallitse kukaan yksin, koska lait antavat varsin väljän raamin ja lopulta se, millaiseksi opettajan tai esihenkilön työympäristö ja -olosuhteet muotoutuvat vaikkapa Helsingissä, riippuu monista eri tason päättäjistä. Kansanedustajat päättävät laeista ja valtion budjetista, mikä vaikuttaa mm. kaupungin taloustilanteeseen.

Ajankohtaisina esimerkkeinä käyvät hyvin myös oppivelvollisuus- ja sote-uudistukset.

Vaikka OAJ periaatteessa kannatti oppivelvollisuuden laajentamista - sitä että kaikki hankkivat toisen asteen koulutuksen - ei uudistus lopulta tapahtunut OAJ:n mallin mukaisesti. Erityisesti vastustimme nopeaa aikataulua ja epäilimme rahojen riittävyttä, mutta saimme kuitenkin lakiin mm. siitä maininnan, että opettajien rooli on vahva oppimateriaalien hankinnassa. Nyt pallo on toteuttamisvaiheessa siirtynyt kuntiin. Nyt on paikallisten OAJ-vaikuttajien osallistuttava toimeenpanoon. Valtakunnan tasolla seuraamme ja keräämme kokemuksia ja reagoimme tarvittaessa sähköisesti.

Sote-uudistusta tehtäessä vuosikausien ajan vastustimme oppilashuollon henkilöstön siirtämistä hyvinvointialueille. Viime hallituksen aikana vaikuttamistyö tuotti hyvän tuloksen, nyt ei. Psykologit ja kuraattorit siirtyvät hallinnollisesti pois kouluista. Toisaalta tulossa on laki, jossa säädetään heidän riittävästä mitoituksestaan, jonka tavoitteena on taata riittävä henkilöstö. Miten asiat lopulta järjestyvät oppilashuollon osalta Helsingissä, on vielä auki, koska myös kaupungin sisällä sote-väki on erimielinen KASKOn väen kanssa. Tässäkin on hyvä HOAYn tuoda viisautta keskusteluun koulun arjesta käsin.

Kolmantena esimerkkinä nostaisin korona-

ajan vaikuttamisen. Pian epidemian alettua koulut ja oppilaitokset siirrettiin etään. Opettajilta alkoi tulla viestiä, että oppijoita on kadoksissa ja monet jäävät jälkeen. Teimme laajan kyselyn, johon vastasi tuhansia opettajia ja rehtoreita. Näin saimme osoitettua päättäjille, että syrjäytymisvaara on suuri ja tarvitsemme lisää resursseja kouluihin. Näin myös tapahtui ja karkeasti arvioiden rahaa on tullut eri koulutusasteille satoja miljoonia, joilla on voitu palkata mm. resurssiopettajia, pitää jatkunteja ja antaa tukiovetusta. On ollut tärkeää vaikuttaa paikallisesti vielä siihen, että raha menee nimenomaan opettajien palkkaamiseen, sillä eihän oppimisvajetta paikata avustajien avulla.

Vaadimme opettajien priorisoimista rokotuksissa ensimmäisen kerran viime vuoden lopulla jatkaen sinnikkäästi koko kevään keskusteluja niin ministerien kuin THL:n johdon kanssa. Kun uusi lukuvuosi alkoi lähestyä heinäkuussa, media lopulta ryhtyi kanssamme kysymään päättäjiltä, miksei lähiovetusta turvata opettajia rokottamalla? OAJ vaati myös nopeuttamaan 12-15-vuotiaiden rokottamista. Suurenkaan julkisuuden jälkeen maan hallitus ei taipunut, mutta viisaat kuntapäättäjät monissa kunnissa ryhtyivät kutsumaan opettajia tehosterokotuksiin. Yhdenvertaiseksi tilannetta ei voi sanoa, mutta suuressa osassa kuntia niin opettajien kuin alle 16-vuotiaiden rokotukset lähtivät nopeasti käyntiin.

Korona on kieltämättä vaikeuttanut vaikuttamistyötä. Tapaamiset ja tilaisuudet on peruttu. Eduskunta on ollut suljettuna ulkopuolisilta ja tärkeät kuulemiset on käyty niin, ettemme me asian tuntijat ole nähneet kansanedustajia edes kameran välityksellä valiokunnissa. Onneksi monet ovat halunneet tavata silti teamseissä. Loppusyksyllä on toivottavasti taas mahdollista toteuttaa tapauksia kasvokkain, mikä antaa aivan erilaiset mahdollisuudet saada tärkeät viestit perille.

Yhtenä syksyn vaikuttamistyön painopisteenä on kolmiportaisen tuen uudistaminen, jota parhaillaan valmistellaan työryhmässä. OAJ on myös kannellut opetushallituksen lainvastaisesta ohjeistuksesta, mikä on aiheuttanut monissa kunnissa tilanteen, jossa lapsi tai nuori ei saa tarvitsemaansa tukea. Oikeusasiamiehen kanslia tutkii kantelua parhaillaan. Tavoittemme on saada aikaan uudistus, jossa tuen portaat määritellään selkeästi ja resurssit tukeen saadaan kuntoon. Tähän yhteydessä on myös vaatimuksemme opettajamitoituksen selvittämisestä vihdoin. Hallituspuolueet lupailivat ennen vaaleja hoitaa asian kuntoon, joten viimeiset hetket ovat käsillä.

Viimeisenä ajankohtaisena asiana on mainittava opettajarekisteri, jonka toteuttamista selvittää kolmihenkinen ryhmä. Odotamme heiltä rakentavaa ehdotusta marraskuussa. Sen jälkeen on poliitikkojen aika ottaa kantaa. Opettajarekisteri on

hyvä esimerkki siitä, miten pitkäjänteistä vaikuttamistyö on, sillä olen kohta 11 vuotta työskennellyt OAJ:ssa ja asia on aina ollut esillä.

Koulutuspolitiikan tavoitteet OAJ:ssa asetetaan koulutuspoliittisessa toimikunnassa, hallituksessa ja viime kädessä valtuustossa, joissa kaikissa HOAY:llä on edustus. Näin helsinkiläisten ja muiden OAJ:n jäsenten ääni kuuluu OAJ:n kantoja päätettäessä, vaikka se ei aina ulospäin näy. Näitä kantoja viemme terveisinä moniin työryhmiin ja päätöksentekotilanteisiin. OAJ:n uudessa strategiassa tavoitteena on viestiä työstämme jäsenille aktiivisesti, osallistaen ja kiinnostavasti. Tähän olen osaltani sitoutunut.

HELJÄ MISUKKA
KOULUTUSJOHTAJA, OAJ

